metafora

SOPHIE HAYDOCK

ČTYŘI MÚZY

Co kdyby ženy z obrazů Egona Schieleho mohly mluvit?

Vídeň začátku 20. století je plná umění, hudby i radikálních myšlenek. Egon Schiele maluje své modelky odvážným novátorským způsobem a sklízí kritiku, ale i uznání a obdiv. Kdo jsou však ženy, které shlížejí z jeho obrazů?

Adele, Edith, Wally a Gertrude. Čtyři ženy Schieleho života, jež se navždy staly součástí jeho slavného díla, vyprávějí svůj příběh velké lásky, vášně a zrady, kterým jsou všichni neúprosně a neoddělitelně navzájem spojeni. Oheň v jejich nitru totiž dokáže nejenom uchvátit, ale i všechno zničit…

„Skandál, láska, zrada a zlomená srdce… Adele, Gertrude, Wally a Edith promlouvají jasně a hlasitě."

– Cosmopolitan

„Čtyři múzy *jsou obrovský úspěch. V mimořádně zdařilém a čtivém debutu se autorce podařilo vytáhnout čtyři ženy zpod Schieleho pohledu a skrze ně osvětlit období seismických změn. Svět, který vytvořila Sophie Haydock, působí opravdově a zalidněně."*

– The Guardian

„Strhující příběh o lásce, umění a zradě."

– RED

SOPHIE HAYDOCK

ČTYŘI MÚZY

Přeložila Dina Podzimková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****.*

The Flames © Sophie Haydock 2022
First published in Great Britain in 2022 by Doubleday,
an imprint of Transworld Publishers
Translation © Dina Podzimková, 2022
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-694-1 (ePub)
ISBN 978-80-7625-693-4 (pdf)
ISBN 978-80-7625-172-4 (print)

Mé přítelkyni Ali Schofieldové

Těla mají vlastní světlo, které pohlcují, aby mohla žít:
hoří, ale nejsou osvětlena zvenčí.

Egon Schiele, 1912

Je to moře, co slyšíš ve mně,
jeho podrážděné reptání?
Nebo hlas nicoty,
která byla tvým šílenstvím?

Sylvia Plathová, 1960
(přel. Jan Zábrana)

PROLOG

4. května 1968

Ženy se srazí ve změti pokroucených končetin a zkřivených tváří. Eva otevře oči vstříc obloze šeříkové barvy. V ústech i na kloubech má krev a její manšestrové šaty jsou roztržené. Se sípáním se schoulí, jednou rukou se drží za břicho, pak si narovná brýle a nad prasklinou v jednom ze skel jí unikne nadávka. Sleduje, jak se kolo jejího bicyklu s tikavým zvukem pomalu otáčí po své kruhové dráze. Všimne si postavy o pár metrů dál – stará žena leží na zemi, ústa má pootevřená a zpoza ochablých rtů jí vykukují křivé zuby.

Všechno se jí vybaví. To poslední, co Eva spatřila v několika vteřinách před srážkou, byl pár vytřeštěných vodnatých očí. Ruce zvednuté k ústům. Ta žena s bílými vlasy se objevila zčistajasna, prohnala se mezerou mezi zaparkovanými auty a vrazila do ní.

Když se Eva vracela na kole domů zapadlou uličkou vídeňské rezidenční čtvrti Hietzing, oplývající velkým množstvím zeleně, myšlenky se jí toulaly jinde. O polední pauze se pohádala s mužem, s nímž se nejistě pokoušela o společný život. Setkali se v kavárně nedaleko antikvariátu, kde pracovala jako asistentka, v turisty vyhledávané části Innere Stadt. Okamžiky důvěrnosti ale vyplnilo obviňování. Eva z kavárny utekla a její milenec ji nechal jít. Zrovna si v hlavě přehrávala jejich hádku, vracela se k tomu, co řekla, a přemýšlela, co říct měla. Další věc, na niž si vzpomínala, byl nejasný záblesk postavy, která jí vběhla do cesty.

Stiskla brzdy a snažila se změnit směr, ale setrvačnost byla neúprosná.

„Ale ne, jste zraněná? Slyšíte mě?“ ptá se teď Eva a shýbá se k ženinu pochroumanému tělu. „Moc mě to mrzí! Všimla jsem si vás, až když už bylo příliš pozdě,“ dodává.

Žena se nehýbá. Její mlčení je ochromující.

Eva zírá do tváře své oběti s výraznými lícními kostmi a propadlými očními důlky. Ženě teče z čela krev a svítí v kontrastu k jejím světlým vlasům. Kůže je na dotek chladná, nezdravě nafialovělá a vychází z ní štiplavý zápach připomínající starou hlínu. Eva si všímá otrhaných šatů a nehtů s černými okraji. Ženě spadla bota s tenkou podrážkou vystlaná novinami a palec obnažené nohy je ohavný, mozolnatý a jasně červený.

„Nevím, co mám dělat,“ zašeptá Eva, z očí si odhrne tmavé vlasy a snaží se přimět k soustředění. Očima hledá někoho, kdo by šel kolem, kdo by jim mohl pomoci. V okně jednoho z honosných činžovních domů v ulici se rozsvítí, ale nikdo se neobjeví. Eva se k budově dopotácí a stiskne tucet mosazných zvonků.

„Prosím, zavolejte záchranku!“ řekne do domovního telefonu, ale slyší jen statický šum.

Obloha temní a schyluje se k dešti.

Eva se vrátí k ženě, s bušícím srdcem se k ní nakloní a naslouchá, zda nezachytí nějakou známku života. Jemně, ale naléhavě s ní zatřese. Ze švů ženina kabátu vyletí stříbřití moli poplašení světlem.

Taška, kterou žena nesla, je roztržená a obsah leží rozsypaný na ulici. Eva hledá nějaké náznaky, které by jí pomohly zjistit její totožnost. Najde svazek dopisů převázaný stužkou; inkoust je vybledlý, ale nic jiného, co by ženu identifikovalo, tam není.

Ozvi se, prosím, spokojím se s jakoukoli odpovědí… luští Eva staromódní písmo na téměř průsvitném papíře. *Ta propast mezi námi se nedá snést. Potřebuji, abys mi odpustila. Tvoje navždy milující sestra…*

„Edith?“ řekne Eva, uloží si dopisy do kapsy a znovu se zadívá na stařenu.

Právě v té chvíli se zachvějí svaly v koutcích ženiných úst. Eva sebou trhne, ten pohyb jí dodá odvahu. Uchopí stařeniny ruce, drsné jako kůra stromu.

Víčka ženiných očí se prudce otevřou a odhalí rozšířené zorničky. Stařena vycení zuby a z úst se jí vydere divoké zachroptění. Evu na jednu hroznou chvíli napadne, že je ta seschlá zraněná cizinka možná schopná zakousnout se jí do masa.

„Dejte ty špinavý pracky *pryč*!“ vyštěkne žena. „Ještě není po mně, abyste věděla! I když jste se zatraceně snažila.“

Eva ustoupí a její oběť se s námahou postaví na nohy, opráší se a tře si loket a potom spodní část zad.

„Snažila jsem se jen pomoct,“ zkusí to Eva namísto omluvy.

„Tomu říkáte pomoc, jo?“ Stařena testuje své tělo jako pták před letem. Rukou se dotkne hlavy, a když spatří krev na konečcích svých prstů, svraští obličej. „Vy jste mě neviděla, co?“

„Objevila jste se zničehonic,“ odpoví Eva.

„Takže jsem neviditelná?“

„Ale vždyť to vy jste vletěla do mě!“

„Hledám ji padesát let.“ Bělovlasá žena na ni upře pohled ostrý jako břitva. „Od doby, kdy jste ještě ani nebyla na světě!“ Její artritické prsty se pohnou v rozmáchlém gestu. „A pak se do toho zamotáte vy, srazíte mě k zemi a málem mě zabijete, zrovna když ji znovu spatřím.“

Eva má pocit, že je někdo pozoruje, a otočí se, ale nikdo tam není – jen strom s odlupující se kůrou a vedle něj plakát na výstavu výtvarného umění, nalepený na nabílené zdi.

„Nemáte ponětí!“ pokračuje starší žena. „Vůbec si to nedokážete představit. Všechny ty oběti, všechno, co jsem vytrpěla, ten zármutek, každičký den, kdy jsem se snažila ji aspoň zahlídnout. A po celé té dlouhé době je konečně tu. Koukněte se sakra! Tady je, přesně taková, jaká byla

vždycky.“ Dýchá přerývaně a její slova přeruší vzlyk. „Je mi osmasedmdesát, a nemám vůbec nic. Všechno jsem ztratila, zničila. Kdybych ke všemu ztratila i ji...“

„Prosím, dovolte mi vám pomoct. Co že jste to ztratila?“ ptá se Eva popletená změtí vět té cizí ženy a nezvyklým zoufalstvím v jejích slovech.

Stařena si sáhne za výstřih blůzy a po tváři se jí rozlije panika. Chvíli po něčem šmátrá, pak se strach rozplyne a žena ze záňadří vytáhne řetízek se zlatým kroužkem. Se zavřenýma očima ho sevře v dlani a přitiskne si ho ke rtům.

Začíná pršet. Vrány krákající na střeše zámku Schönbrunn se zvednou a zakrouží v letu.

„Edith?“ promluví jemně Eva a dotkne se ženiny paže.

Stařeniny rty se zachvějí. „Proč mi tak říkáte?“

„Zahlédla jsem vaše jméno na těch dopisech.“ Eva jí podá svazek papírů a žena jí je vytrhne z ruky.

„Nemáte žádný právo se na ně dívat!“

Evy se to dotkne a zneklidní ji to. Uslyší nezaměnitelný zvuk houkající sanitky.

„S trochou štěstí jedou právě pro vás,“ řekne Eva, aby uklidnila ženu i sebe. „Někdo musel zavolat pomoc.“ Zadívá se nahoru na okna činžáku. „Budou vás chtít vzít do nemocnice, aby se podívali, jestli jste v pořádku,“ dodá. „Dostanete tam veškerou pomoc, kterou budete potřebovat.“

„*Genug! Nein!*“ vykřikne stará žena, odskočí od ní a začne se třást. „Nepůjdu tam! Nemůžete mě nutit!“

Když záchranka odbočuje k nim do ulice, její modré světlo se odráží od dlažebních kostek. Eva spěchá k vozu, ze kterého vystupuje řidič a jeho asistent.

„Stala se nehoda,“ vysvětluje oběma mužům. „Já zraněná nejsem, tedy alespoň myslím, že ne.“ Letmo se podívá na své rameno. „Ale do ní jsem najela na kole.“ Ukáže na bělovlasou ženu, která se mezitím došourala k plakátu. „Srazila jsem ji na zem. Nejdřív nereagovala, pár minut byla mimo. Snažila jsem se jí pomoct, ale ona nepatří k těm, kdo by o to stáli. Připadá mi zmatená.“

„Udělala jste, co jste mohla. Odteď se o ni postaráme my," odpoví řidič.

Zraněná žena tiskne ruce k plakátu zvoucímu na výstavu. Je na něm zachycena mladá modelka se zardělými tvářemi a pronikavým nejistým pohledem.

„*Junge Dame?* Haló?" zkouší to muž, zatímco se k ní blíží. „Jak je vám? Vidíme, že jste zraněná. Na hlavě krvácíte. Musíme vás vzít do nemocnice. Co takhle schovat se před tím deštěm?"

„*Nein! Nein!*" říká žena vyděšeně a couvá.

„Je to pro vaše dobro, *meine Dame*." Položí jí ruku na rameno.

„Nesahejte na mě! Neopovažujte se. Nemůžete mě nutit, abych se tam vrátila."

„No tak, přece nebudeme takoví. Musí vás to hodně bolet. Chceme vám jen pomoct."

„Bez cizí pomoci jsem se obešla dost dlouho," odsekne žena.

Muži k ní přistoupí z obou stran; jejich ramena činí nad její hlavou, nohy mají pevně zapřené a ústa sevřená.

„My už se o všechno postaráme," uklidňují Evu. „Pokud se na to cítíte, můžete jít domů."

Chytí stařenu za ruce a vedou ji k zadní části sanitky. Jemně, ale rozhodně. Žena je však urputná. Brání se a zmítá, kope a kroutí. Upře oči na Evu. „Vy tam, holka! Pomozte mi!" křičí, když ji muži vmáčknou do dveří vozu. „Udělejte něco, prosím! Už mi nic nezbylo! Nikdo mi nepomůže! Nevymýšlím si." Máchne pěstí směrem k plakátu. „Támhle je důkaz. Nejsem blázen! Existovali jsme. Nemůžete..."

Dveře se zabouchnou a ten neodbytný zlostný pohled je pryč.

Eva se stydí, že cítí úlevu. Má dost starostí i bez toho všeho. Přesto jí srdce prudce buší a ona nedokáže zaplašit hlodavý pocit viny. Říká si, že té cizí ženě pomohla, možná ale pro ni všechno jen zhoršila. Eva polkne a otočí se k nejistému úsměvu postavy na plakátu.

Řidič nastartuje motor. „Počkejte! Zastavte!“ vykřikne Eva. Přeběhne k sanitce a zezadu na ni zabuší pěstí.

Vůz je ale už v pohybu, a jak se rozjíždí, rozezní se jeho siréna.

Eva nemá žádné jméno, kterého by se mohla chytit.

Je unavená, naprosto vyčerpaná a uvědomuje si, že ji déšť promáčel až do morku kostí. Břicho ji rozbolí novým způsobem. Zkoumavě si prohlíží své kolo – vedle brýlí další věc, kterou si nemůže dovolit opravit. Rozbitý rám bude muset dopravit domů pěšky a cesta jí teď zabere mnohem víc času, než čekala. Žádná slova útěchy ji tam nečekají.

Pak si toho všimne.

Zlatý záblesk na zemi mezi dlažebními kostkami. Eva se sehne a předmět zvedne. Je to dlouhý starožitný náhrdelník. Zapínání se otevřelo, ale řetízek je omotaný kolem odřeného kovového kroužku s kulatými okraji. Na dotek je ještě teplý. Eva ho podrží mezi palcem a ukazováčkem. Uvnitř jsou elegantní kurzívou vepsány dvě iniciály: E & E.

Nebo je to E & A? Druhé písmeno není zřetelné. Vypadá, jako by ho někdo poškrábal, anebo přepsal, špičkou nějakého ostrého předmětu.

Prsten patří stařeně, která do ní narazila. Eva chce jen zapomenout a dál si žít svůj život, jak nejlépe umí, ale pořád se jí vrací nadšení, které rozzářilo ženinu tvář, když předmět ještě před chvílí držela u svých rtů – a vyděšený výraz jejích očí, když ji zavírali do auta. Sevře kroužek v ruce. Jeho váha v její dlani Evě přináší zvláštní útěchu. Ví, jaké to je, když člověk něco ztratí, když mu chybí kousek sebe sama.

Eva se smíří s tím, co musí udělat: nějakým způsobem prsten brzy vrátit jeho právoplatné majitelce.

~

V útrobách sanitního vozu je stará žena rychle a bez milosti upoutána na nosítka a zajištěna na místě. Bolestně si uvědomuje nově nabytý poznatek. Byla *tam*, po letech hledání se ocitla přímo před jejíma očima.

V hrudi cítí tupou bolest. A náhle někdo hlasitě, neodbytně buší na zadní dveře sanitky. Ta zatracená holka s tuctovou tváří, která předtím uháněla ulicí na kole, se přes všechen ten rámus dožaduje jejího jména. Ale na to už je pozdě. Jak se řítí k nemocnici, siréna nepřetržitě pekelně kvílí – příslib toho, že se před ní auta rozestoupí – a unáší ji pryč od toho jediného, co je opravdu důležité.

Co teď záleží na *jejím* jménu? Lidem může být ukradené, kdo jsem, napadne ji. Už desítky let to nikdo nechtěl vědět. Když někdo naposledy vyslovil její jméno, bylo to slovo jako kulka – rozkaz, urážka, odpor vetknutý do jeho písmen. Pak bylo zapomenuto úplně.

Existovala vůbec někdy doopravdy? Ano. Teď už to ví. A její život předtím...

Když saniťáci vytahují nosítka z vozu, nemůže nezaslechnout zasněnou ozvěnu tří zpěvavých slabik svého jména jako bublinky šampaňského praskající na jazyku.

Pamatuje si ho tak, jak ho vyslovil *on*. Vzrušení ze jména proneseného šeptem; příslib, který v sobě kdysi neslo; touhu, kterou – jak ví – vyvolávalo. Ten přízračný zvuk se dotýká místa, jež bylo dlouho ochromené: té části jejího já, která v sobě skrývá schopnost se radovat.

„Adele?“ rozpomene se a zaplaví ji úžas, zatímco na ni shlíží něčí tvář. „*A-de-le*,“ zopakuje; její vědomí začíná odplouvat pryč a na zkrvavené, rozedrané tváři se objevuje úsměv. „No ano, to je ono. Jestli to musíte vědět, jmenuju se Adele. Adele Harmsová. A neopovažujte se to zapomenout.“

ADELE

1

Říjen 1912

„Adele, přísahám, že jestli přijdeme zase pozdě, tak s tebou odmítám mít cokoliv společného," stěžuje si Edith. Její tvář je zardělá, rozpálená úsilím, jak se snaží sestru zvednout ze zlaté pohovky, umístěné u okna salonku v bytě rodiny Harmsových. Adele se celou vahou zaboří do sametových polštářů. Ví, že její nesnesitelná mladší sestra bez ní neodejde.

„Nespěchej na mě!" řekne. „Víš, jak nesnáším, když mě někdo honí." Adele sestru setřese, protáhne se s oběma rukama nad hlavou a zatřepe konečky prstů.

Zdržuje v naději, že ještě jednou spatří muže, kterého ze své pozorovatelny sledovala celé odpoledne. Všimla si ho okamžitě, když o něco dříve toho dne procházel ulicí. Adele nedokáže nevnímat příchody a odchody týkající se domu, který stojí naproti budově na Hietzinger Hauptstrasse 114, v níž sestry bydlí s rodiči – na široké, stromy lemované hlavní třídě bohatého aristokratického třináctého vídeňského obvodu. Ráda pozoruje známky života za tuctem oken, která jsou v tomto posledním říjnovém dnu pokryta krajkovými otisky uschlého břečťanu. Většinou vídá podsaditě muže se složitě zastřiženými vousy, matky a služky. Ten mladý muž je vítanou novinkou.

Nemůže mu být víc než Adele – kdyby měla hádat, řekla by něco přes dvacet. A co víc, tráví teď už několikátou hodinu stěhováním svých věcí do budovy: kufry, těžký nábytek

a obrovské zrcadlo, které se na zlomek vteřiny naklonilo jejím směrem a odráželo její obraz zarámovaný v okně.

„Já prostě nechápu, jak to, že nejsi nachystaná," pokračuje Edith. „Opona půjde nahoru za necelou půlhodinu, a tys celé odpoledne sotva mrkla." Adelina sestra očima přelétne pokoj a pátrá po známkách nějaké činnosti. Se stisknutými rty si všimne neotevřeného francouzského románu, který leží pohozený na podlaze, stříbrného podnosu s drobky odpoledne upečené čokoládové bábovky a s prázdným šálkem, na jehož okraji jsou stopy po kávě a napěněném mléce. Sleduje sestřin pohled upřený dolů na ulici. „Tak takhle je to. Zase ses ztratila v záležitostech cizích lidí."

Edith udělá krok k oknu, aby se podívala důkladněji. Prsty přitiskne ke sklu a její dotek a dech zanechávají na chladné tabuli viditelné stopy.

„Ššš, už se vrací," řekne Adele.

Dole pod nimi zápasí tmavovlasý muž, štíhlý a neupravený, s tíhou malířského stojanu, který je vyšší než on. Muž je bledý a v místech, jež Adele nedokáže pořádně určit, vypadá propadle.

„Božínku, teď je to jasné!" Edith se prudce otočí a lusknе Adele prsty před obličejem. „Vzhůru do blázince, drahá sestřičko, zachvátilo tě šílenství. Jediné, co tenhle neupravený exemplář nabízí a co by mohlo upoutat tvoji pozornost, je to, že není úplně prošedivělý."

Adele hodí polštářem s třásněmi a zasáhne sestru přímo do hrudi.

„Troška vzrušení by tě nezabila," opáčí.

„A kdo je podle tebe *ona*?" Edith, tázavě zvedne obočí a ukáže na mladou ženu, která vyšla z budovy stejnými dveřmi, aby odnesla zavazadlo. „Jeho služka?"

Dotyčná žena Adele připadá jako pouliční holka, která sem přišla nabízet své zboží. Zastaví se, aby ulevila svým prstům.

„No, třeba by to *mohla* být jeho služka." Adele našpulí rty a přivře oči. „Manželka to být nemůže. Možná jeho sestra?"

Žena pod nimi není zrovna nějaká velká krasavice. Šaty má nelichotivé a fádní, žádná zručná krejčovina, kterou sestry berou jako něco samozřejmého. Ale čím déle Adele tu chudinku pozoruje, tím spíš je nucena neochotně připustit, že má v sobě něco přitažlivého: růžovou pleť, velké oči, něžné výrazné rty a spoustu hustých vlasů rezavě červené barvy.

„Tak pojď! Už se nemůžeme zdržovat," varuje ji Edith. „Papá bude zuřit. Mladé dámy se nikdy nesmí snížit pod svou úroveň," pronese hlubokým hlasem a napodobí tak otcovy opakované pokyny. „A toto nestydaté špehování je hluboce pod tvou úroveň."

„Člověk nemůže věčně vyšívat kapesníky, víš?" odfrkne si Adele. Nazuje si vysoké střevíce a co nejpomaleji si je šněruje kolem lýtek. Postaví se. Sestru převyšuje i bez bot a užívá si pocit, že se na ni může dívat svrchu. Adele instinktivně zkontroluje svůj vzhled v zrcadle nad krbem. Usoudí, že je to všechno opravdu velmi uspokojivé; otočí hlavou doleva, pak doprava, špičkou malíčku si uhladí obočí a kolem uší si upraví hebké kaštanově hnědé vlasy. Dojde k názoru, že oblouky jejího horního rtu jsou ďábelské, i když zuby má trošku křivé – ale nikoli nepřitažlivě. Vydechne, usměje se, pak si přitáhne kožešinu k tělu, nakloní klobouk s peřím a před nadcházejícím večerem ucítí záchvěv očekávání.

„Jak vypadám?" zeptá se sestry.

„Prostě báječně, jak sama dobře víš. A já? Jaké vady najdeš tentokrát?"

Adele si ji prohlédne. Edith má zaoblené růžové tváře, jako by byla dcerkou ze statku, a její vlasy mají politování-hodný odstín špinavé slámy. I když je do opery oblečená ve svých nejlepších šatech, vypadá, že by byla šťastnější ve stodole plné dobytka. Adele se snažila sestru povzbudit, aby víc dbala o svůj vzhled, ale ukázalo se, že je to marná snaha.

„Skvěle, *jako vždycky*," prohlásí. „Nic jiného jsem si nikdy nemyslela. Kdybys nebyla moje sestra, dokonce bych ti zá-

viděla. Mám štěstí, že ty vlastnosti, které se mi na tobě líbí, mám v hojné míře taky."

Edith se na ni podezíravě podívá a zavrtí hlavou.

Jejich stará služebná Hanna čeká na chodbě a drží dveře bytu otevřené v očekávání jejich odchodu. V naškrobené zástěře a plochých střevících popřeje sestrám příjemný večer a udělá malé pukrle navzdory tomu, že matka, která vždycky puntičkářsky vyžaduje vhodné chování, tam v tu chvíli není, aby to ocenila.

„Nezapomeň po našem odchodu otevřít okno v salonu," přikáže jí Adele. „Potřebujeme v tomhle starém zaprášeném prostoru čerstvý vzduch. A teď, když dovolíš."

„Ano, *gnä' Frau*," odpoví Hanna a znovu krátce poklesne v kolenou.

„Dobrou noc, Hanno," rozloučí se s ní při odchodu Edith, políbí stařenu na tvář a vřele jí stiskne ruce. „Nemusíš se kvůli nám příliš namáhat."

Adele si hlasitě povzdechne. Její sestra byla k jejich pomocnici vždycky zbytečně laskavá.

~

Vzduch venku je ještě studenější, než Adele očekávala. Zkazí jí pleť, takže bude brunátná jako nějaká hospodská z venkova. Ale s trochou štěstí – a předtím, než úplně ztratí svou zdravou barvu – by mohla zařídit setkání s mužem, který ji dnes odpoledne tak zaujal. „Tak si pospěš, Edith, pojď!" pobízí ji.

Adele sestru záměrně vede pryč od místa, kde čeká kočár, který pro ně na cestu zařídili rodiče.

„Vedeš nás špatným směrem!" reptá Edith. „Mamá a papá nás budou čekat." Přesto se zavěsí do sestřiny paže, jak je jejich zvykem. Přejdou přes ulici, vstoupí pod vysoký strom a zamíří k budově, ze které jistě brzy vyjde ten tajemný muž, aby si vyzvedl zbytek svých věcí.

Pouliční lampy perleťově září do tmy. Najednou do jejich kaluže světla vstoupí jako jakési zjevení onen cizinec.

Adelin krok znejistí, její podpatek se dotkne země v okamžiku mimo čas. Všímá si mladíkova huňatého obočí a vysokého čela, umně zvlněných bujných, hustých vlasů. Je vysoký, okouzlující, téměř vyžaduje, aby se ho dotkla.

Trojice míří k sobě, Adele nutí Edith ještě o něco zpomalit krok. Snaží se rychle vstřebat každou maličkost – pevný uzel na modré vlněné kravatě, jemné detaily na jeho košili, místo, kde se límec dotýká krku. Nosní dírky má poměrně velké a na špičce nosu prohlubeň. Sleduje, jak na studeném vzduchu kašle: vidí pohyb jeho hrdla, chvění svalů, ostré hrany.

Teď je tak blízko, že i v tomto tlumeném světle Adele vidí sametové chloupky na jeho ušním lalůčku a čistou linii, kudy po jeho tváři přejela břitva, matnou kůži ve spodní polovině obličeje. Muž vzhlédne – při pohledu na ně pozvedne obočí. Adeliny oči se rychle setkají s jeho. Dopadající proužek stínu jí brání zjistit, jestli má oči modré, nebo oříškově hnědé.

I on zírá a Adele se sevře hrdlo, z jejího srdce sálají vlny horka. Její krok tentokrát jako zázrakem nezakolísá.

Všechno kromě tohoto středobodu je mlhavé a prázdné, všechno kromě něj, tohoto muže, který je dokonale a precizně ostrý. Vyzařuje divokou vzpurnost, po které Adele toužila každičkou vteřinu dne, déle, než kam její paměť sahá.

Položí si prsty na ústa, nakloní se tak, aby ji viděl z nejlepšího úhlu, a opětuje jeho pohled. Muž míří přímo k nim, ale ani on, ani Adele – rukou stále propojená s dopálenou Edith – neuhnou, aby nechali toho druhého projít. Je to malá zkouška, škádlivá a banální hra.

Pak muž v poslední možné chvíli uhne, položí dlaň na kmen stromu a otočí se kolem něj. Když se vrací zpátky, otře se o Adelinu paži a ona se odtáhne s očima doširoka otevřenýma, jako by ji jeho dotek spálil.

Muž se k nim obrátí a usměje se na ně, to setkání ho pobavilo. Adele projede blesk vítězné energie. Žasne nad tím a myšlenky v její hlavě uhánějí. Téměř to cítí na jazyku.

Tenhle muž je její budoucnost, o to se postará.

2

Říjen 1912

Adele a Edith s vlajícími pery a kožešinami vběhnou do velkolepého foyer vídeňské dvorní opery Hofoper a pak se prudce zastaví. Prostor překypuje mramorem, mozaikami a elegantní vídeňskou smetánkou. Zatímco stoupají do horních pater, přejede Adele rukou po nablýskaném zábradlí. Cítí nutkání zatočit se na patách a uklonit se smyšlenému davu, přijmout jeho bouřlivý potlesk. Místo toho se kradmo rozhlíží po ostatních ženách z vyšší společnosti, které ještě nejsou na svých místech. Oblečeny jsou do hedvábných šatů, skládaných a nařasených a zdobených tylem a krajkou. Na kloboucích mají pera a perly a v jejich špercích se odráží světlo lustrů.

Adele si z ramen uvolní norkovou kožešinu, a jak míří k lóži, kde čekají jejich rodiče a blízcí rodinní přátelé Bronovi, podaří se jí předehnat Edith. Když vstoupí dovnitř, uvidí otcova shrbená ramena a ruku, jíž si přejíždí po vousech, zatímco jeho bystré oči odečítají čas z kapesních hodinek.

„To je rekord," řekne a zavrtí hlavou. „Přišly jste, když zbývala jediná vteřina."

Adele se k němu nakloní cestou ke svému sedadlu.

„Snažila jsem se Edith popohnat," vymlouvá se. „Vždyť víš, jak se loudá."

Kolem matky, vyparáděné až do nebes, se vznáší vůně šeříku. Vrhne na dcery zničující pohled a zlehka nesouhlasně mlaskne. Edith vezme matku za ruce a láskyplně ji políbí,

aby uklidnila podráždění nad jejich pozdním příchodem. Naštěstí sedí v soukromé lóži, a ne v přízemí, protože matka vyčesala své stříbřité vlasy do vysokého útvaru, přes který by dnešní představení neviděl ani ten nejvyšší uvaděč. Herr a Frau Bronovi sedí vpředu kvůli slábnoucímu zraku Frau Bronové. Adele ji vidí, jak svírá v ruce operní kukátko s dlouhým držátkem a prohlíží si jím nikoli orchestr nebo jeviště, ale třpytivé publikum pod sebou a kolem sebe. Obrátí se k matce a vykřikne nad nějakou nepředložeností. Dcera Bronových Emilia se spiklenecky usměje, když Adele se zašustěním šatů zaujme své místo.

Pak světla pohasnou, publikum ztichne a sametové závěsy se rozhrnou.

Adele se jako vždy připravuje na to, že bude ohromena. Kdyby mohla sama rozhodovat o svém společenském kalendáři, bezpochyby by tři sta večerů v roce chodila do opery. Okázalost výkonu hudebníků, poetika lidského hlasu, elegance secvičeného pohybu, extravagantní kostýmy, to vše promlouvá k samotné její duši. Žije pro tento vášnivý svět a zejména pro Mozarta, který v jejím srdci zažíhá radost, něhu, zoufalství i lhostejnost, jako to nedokáže žádný jiný skladatel, a pro Johanna Strausse mladšího, jehož lehkost v ní vyvolává nadšení. Nasává divadelní melodrama, příběhy silné touhy, pomsty a zakázané lásky – na rozdíl od chudinky praktické Edith. Také její mladší sestra tvrdí, že operu miluje, zdá se ale, že se bojí té přemíry vášně, kterou v sobě nese. V takových chvílích Adele nejvíce pociťuje rozdíl tří let, která je dělí.

Během přestávky se naskýtá příležitost ke společenskému hovoru. Tatínek a jeho obchodní partner Herr Bron toho spolu hodně prožili – před lety spojili síly, když její otec zakládal v Innere Stadt obchod s exkluzivním nábytkem a hledal investora. Jejich dcera Emilia je jen o několik měsíců starší než Adele a mezi oběma rodinami se rozvinulo blízké přátelství trvající už léta. Společně každoročně vyrážejí na pobyt na rakouském venkově, dělí se o náklady

na lóži zde v Hofopeře i v Burgtheatru a každý týden se scházejí u domácí večeře v bytě jedné z rodin.

Teď muži hovoří o obchodu, výkyvech na vídeňské burze a nejnovějším dekretu císaře Františka Josefa. Frau Bronová mluví s matkou o nadcházející bohoslužbě, na níž bude přítomen císař, a navrhuje, aby na ni šli také. „Budou tam všichni, kdo něco znamenají," dodává.

Obě rodiny si stále zvykají na novinku oznámenou začátkem měsíce, totiž že Emilia se bude brzy vdávat. Toto odhalení, které trochu předbíhá obvyklý chod věcí, dynamiku přátelství narušilo. Matka z toho viní zejména Adele. Její dcera se provinila tím, že počátkem roku zrušila vlastní zasnoubení s Heinrichem, což je prohřešek, který matka nemůže přehlédnout a který je o to palčivější, že Frau Bronová teď plánuje svatbu sezóny.

„Pořád mi to předhazuje," bručívá matka nezřídka.

Adele na Emilii nežárlí. Navzdory matčinu nátlaku je připravena počkat si na muže, pro kterého vzplane její srdce, místo toho, aby se narychlo vdala jen proto, aby to měla z krku – což zřejmě udělala takticky smýšlející Emilia, jejíž svatba je naplánována na Nový rok. Adele věří, že má všechen čas na světě, a tak odmítá dbát matčiných varování, že skončí jako stará panna.

Vztah mezi Emilií a mužem, který se má stát jejím manželem, nabral na obrátkách tak rychle, že se s ním rodina Harmsových zatím nesetkala. Pro Adelinu matku je o to těžší tu skutečnost překousnout: nemůže oprávněně upozornit na nápadníkovy nedostatky, dokud se s ním neseznámí, nerozpozná je a nepřihodí k nim ještě pár dalších navrch. Znovu navrhne, aby se zúčastnil příští večeře u Harmsových.

„Už jsem ti říkala, Josefo, že je strašně zaneprázdněný, jako tovaryš hodně cestuje," odpoví Frau Bronová. „Brzy se s ním setkáš. Bude z něj báječný muž."

„Víš, že Alwin má bratra?" šťouchne Emilia do Adele. „Albert je moc milý mladý muž jen o něco málo starší než ty. Má skvělé vyhlídky. Mohly bychom být švagrové!"

„Milý?“ opáčí Adele. „Nehodlám se vdávat, pokud to nebude z lásky, ale jen proto, že se to tak dělá.“

„Tak z tebe je teď sufražetka, Adele?“ dobírá si ji Emilia.

„Už dost takových řečí,“ přeruší ji matka, která má jedno ucho stále nastražené.

„Nejsem si jistá, jestli už se můžu počítat mezi tu reformní lůzu,“ odpoví Adele.

Emilia udělá ušlechtilý pohyb rameny. „Nepochybuju, že ty i Edith budete mít z čeho vybírat. Očekávám, že do roka se všechny tři vdáme.“

„O to se postarám,“ prohlásí matka.

Edith zašeptá, že manželství zní jako něco, čemu je nejlepší se vyhnout, podobně jako moru.

Trojí zvonění ohlásí konec přestávky a všichni se vrátí na svá místa. Adele má hlavu plnou mladého muže, kterého viděla předtím. Pravdou je, že ona se vdát chce, chce prožít vlastní milostný příběh.

~

Světla se rozsvítí a odhalí diváky. Tleskají těm na jevišti, znamenitým zpěvákům, orchestru a dirigentovi, ale hlavně tleskají sami sobě. Vždyť tohle je Vídeň – a nejsou to právě oni, kdo razí cestu pokroku a změně v tomto novém, nadějeplném a neposkvrněném století? Žádné jiné publikum si to nezaslouží víc.

„Bylo to nádherné,“ povzdechne si Adele. „Ale můžeme už jít domů? Prosím, papá?“

Otec si uvolní kravatu a sepne ruce. „Vy, děvčata, mě obvykle prosíte, abych vám dovolil zůstat ještě chvíli venku.“ Pohlédne úkosem na svou starší dceru a pod šedým štětinatým knírem mu zacukají rty.

„Ale my jsme vyčerpané,“ stěžuje si Adele.

„Někdo z nás prožil v jediném dnu spoustu vzrušení,“ dobírá si ji Edith.

Venku se snesla mlha, závoj utkaný z hedvábné pavučiny, který zahaluje velkolepost Vídně. Otec pohybem zápěs-

tí přivolá fiakr a kočímu v buřince sdělí adresu jejich domu v Hietzingu. S trochou štěstí budou doma před půlnocí.

Chřípí koní se rozšiřují v chladnému vzduchu. Edith přejede tomu nejbližšímu rukou po krku a něco mu zašeptá do ucha. Ten nepříjemný zvířecí pach si s sebou zanese až domů do jejich společné ložnice, pomyslí si Adele, která to s opovržením sleduje.

Nejprve vmáčkne svůj sošný účes a objemné sukně do kočáru matka a zabere tak téměř veškerý prostor. Adele se protáhne vedle ní, následovaná otcem a Edith. Během cesty snáší matčino žvatlání o nejnovějších společenských drbech. Přesně takové banální existenci se Adele zoufale snaží uniknout. Možná si přeje být vdaná, ale nechce za manžela právníka nebo bankéře, rozhodně ne takové, jaké se jí snaží vnutit matka.

Kočí zastaví před jejich elegantním činžovním domem. Otec zaplatí a přesně odpočítá mince. V protějším domě svítí několik oken. Adele pátrá po pohybu a v jednom z nich, úplně nahoře v podkrovním prostoru s velkým arkýřovým oknem vedoucím do ulice, zahlédne tmavou siluetu muže. Edith sleduje sestřin pohled a obrátí oči v sloup.

„Patříš do blázince," zašeptá dostatečně nahlas, aby to slyšeli rodiče.

Adele kopne Edith do holeně a přiloží si prst na rty, právě když se k nim s tázavým pohledem obrátí matka.

~

„Co říkáš na našeho tajemného souseda?" ptá se Adele, když sestry osamí.

Šaty přehodí přes opěradlo židle, zatímco Edith ty své pečlivě pověsí.

Adele si přitáhne přikrývku ke krku a pozoruje Edith u toaletního stolku. Zatímco si znovu a znovu pročesává světlé vlasy, její tvář se několikrát odráží v trojdílném zrcadle.

Na stěny dopadají husté stíny.

„Je docela hezký," připustí Edith.

„Aha!“ Adele zakope nohama pod pokrývkou. „Takže nakonec nejsi slepá?“

Editin obličej nabere odstín červené řepy. „Je to jen postřeh, to je všechno.“

Adele si načechrá polštář. Z povlaku, který je plný prachového husího peří, vytáhne brk, aby jí v noci nepřekážel. Teď, po tomhle malém uklouznutí, nebude mít sestra pro jejich nového souseda hezkého slova. Možná by neměla říkat vůbec nic. Copak takhle se to dívky neučí? Být viděny, ale ne slyšeny?

Adele se otočí a přiblíží konečky prstů ke květinám na tapetě, zatímco Edith vklouzne do postele v noční košili zapnuté až k bradě a s pečlivě zakrytými vlasy.

„Neztrácej hlavu kvůli muži, se kterým papá nikdy nebude souhlasit,“ dodá její sestra.

„Kdo říká, že ztrácím hlavu? Prostě mě zajímá.“

Edith si odfrkne a zhasne lampu. „Už tě trošku znám, drahá sestřičko. Vzpomeň si na Herr Färbera.“

~

Nezáleželo na tom, že Herr Färber je stejně starý jako otcové jeho studentek, že není nijak hezký, má odstávající uši a drsné chlupaté ruce – nebo že je ženatý. Tyhle věci šly stranou. Začalo to jako způsob, jak vnést trochu vzrušení a zábavy do jejich jinak nekonečně nudného života. Každou středu se asi tucet starších dívek v jeho hodinách náboženství snažilo překonat ostatní: zaníceně vstřebávaly jeho symbolické obrazy, předháněly se, která je odrecituje jako první, a snažily se na něj udělat dojem.

Adele, tehdy jí bylo sedmnáct, pracovala klidně, ale v očích měla žár. Mlčky se dožadovala jeho pozornosti, a když jí ji věnoval, cítila záchvěv moci. Ostatní dívky začaly mít zanedlouho dojem, že jí věnuje o trochu víc zájmu: bylo to přehnané, ale ona je v tom podporovala.

Poslední školní den se Adele zdržela, zatímco ostatní dívky vycházely z místnosti a stíhaly ji pohrdavými pohledy.

Edith, která na ní v pouhých čtrnácti letech pořád visela, chtěla, aby odešly společně.

„Dej mi minutku nebo dvě," naléhala Adele.

Edith protáhla obličej. „Nemusíš si nic dokazovat," zašeptala její mladší sestra, když mířila za dveře. Pak už byli Adele a její učitel o samotě. Setřela tabuli, pomohla mu posbírat knihy a poskládat je na sebe.

„Děkuji," řekl jí Herr Färber a srovnal hromádku tak, aby hřbety knih byly hezky vyrovnané. „Bylo mi potěšením vás letos učit," pokračoval. „Tvrdě jste pracovala a skutečně jste se snažila. Viděl jsem, že jste se mnohem méně oddávala snění, které bylo tak typické pro vaši docházku loňského roku." Usmál se.

„Naučila jsem se věci, které si ponesu celý život," odpověděla Adele. „Myslíte, že je tu ještě něco, co bych mohla potřebovat? Co by mi pomohlo na mé cestě?" Počkala několik vteřin a pak položila prsty na jeho ruku. Zamrkala. Očekávala šok, ale nestalo se vůbec nic.

Herr Färber jemně sundal její ruku ze své a pak ji doprovodil ke dveřím.

Venku čekala Edith.

„Co se stalo?" zeptala se a prohlížela si sestřiny rozpálené tváře, když se konečně objevila.

„Nic. Vůbec nic."

Byla to pravda.

„Lžeš."

„Ne," odpověděla Adele téměř povýšeně. „Nelžu."

Ale Edith to nechtěla nechat být. „Něco se tam stalo."

„Dobře. Když to musíš vědět," řekla Adele rozrušeně, „Herr Färber" – zaváhala – „mě políbil." Snažila se tvářit nezúčastněně. „To jeho strniště bylo dost nepříjemné."

I samotnou Adele překvapilo, jak snadno se jí podařilo ten zážitek upravit. Moc, kterou ztratila, se jí vrátila a ten palčivý pocit za ušima téměř úplně zmizel. „Ale musíš mi slíbit, že ani nemukneš. Je to naše tajemství."

„Ale on je ženatý," namítla Edith.

„Byl to jeden malý polibek," odpověděla Adele zaraženě. „Není to něco, co by se mělo opakovat."

„Nemělas to dělat. Víš, že je to špatné."

„Nebyla to moje chyba, že mě políbil." Adele nemusela předstírat rozhořčení.

„Netvař se, že to nebyl celou dobu tvůj plán. Chtěla jsi to." Adele cítila Editin nesouhlas a to změnilo rovnováhu. Nemohla Edith říct skutečnou pravdu: že ze sebe udělala hlupáka.

Adele očekávala, že se Edith během následujícího týdne obměkčí, že se tomu společně zasmějí. Ale o několik dní později, po únavné hodině cvičení na klavír, vtrhl do pokoje otec a chytil Adele za paži.

„Pojď se mnou," vyštěkl na ni. Pyšnil se tím, že je mužem logiky a rozumu, a jen málokdy zvyšoval hlas. „Je to pravda?" Rysy měl změněné, rty stažené. „Nedělej si to ještě horší," pokračoval. „Zavolal jsem si tvého učitele. Řekni mi pravdu, ať nejsou žádné zmatky, až ho uvidím. Nechci počestného muže obvinit z něčeho, jako je tohle, pokud..." Odmlčel se. „Jestli mi teď zalžeš, Adele, budeš toho litovat."

„Ať už ti Edith řekla cokoli, není to pravda." Adele se odvrátila. „Vždycky chce, aby sis o mně myslel jen to nejhorší."

Otec zvažoval její slova a pak uvolnil stisk, když zazvonil zvonek.

„To bude on. Dojdeme k pravdě, ať už je jakákoli."

Herr Färber strašlivě vážně, poklepávaje prsty v pravidelném rytmu na jídelní stůl, popřel, že by si byl vědom čehokoliv nepatřičného.

Adele se zdálo, že se stěny kolem ní svírají.

„Naprosto nepravdivé." Když důrazně vykládal svou verzi události, vousy nad rty se mu třásly. „Obávám se, že dívky procházely obdobím extrémní pošetilosti a u Adele to zašlo do krajnosti. Prostě se nechala unést. Nedokážu říct, proč se chovala, jak se chovala, ale mohu s jistotou prohlásit, že jsem ji v tom nijak nepodporoval. Ujišťuji vás, že k ničemu, co by se podobalo polibku, nedošlo."

„Já jsem nelhala. Nelhala jsem.“ Adele se skutečně rozplakala. „Políbil mě, musíš mi to věřit. Proč mi nikdy nikdo nevěří? Já jsem si to nevymyslela.“

Otec po ní střelil chmurným pohledem. „Už jsme toho od tebe slyšeli dost, mladá dámo. Je načase, aby sis jednou provždy uvědomila, že každý čin má své následky. Lež může zničit život.“

Adele plakala dál – a trápila se celé týdny.

Po tom všem si nakonec už nedokázala vzpomenout, co je skutečné, a co ne.

3

Zima 1912–1913

Adele Harmsová je v jednom kole. Ona i její sestra Edith mají sotva minutu volna – každičkou hodinu jejich dne zaplňují, často na měsíce dopředu, lekce všeho možného, kabarety, recitály a bankety. Dívky se od útlého věku věnují činnostem považovaným za vhodné pro ženy jejich postavení. Studují angličtinu, francouzštinu, řečtinu a latinu a každý týden se v jazycích zdokonalují při hodinách konverzace a literatury. Adele baví také historie starověku, poznávání mýtů a peripetií z minulosti, ale její skutečnou vášní je hudba. Dvakrát týdně bere hodiny klavíru a hraje s opravdovým zápalem. Zbožňuje Mozarta, Mahlera a Marii Theresii von Paradis. Adele i Edith také výborně tančí.

Editiny další záliby jsou usedlejší: tráví hodiny vyšíváním, hraním karet nebo ručními pracemi. Adele nikdy plně nezvládla uzlíkový steh a její rubínově rudé růže se párají.

Vedle formalit v podobě vzdělání a hudebních zájmů se jim matka stará o to, aby měly nabitý společenský kalendář. Účastní se všemožných salónů a akcí vídeňské smetánky – galavečerů, výstav i slavnostních vernisáží – a své dcery bere s sebou, aby byly viděny správnými lidmi na správných místech. Mezi svými vrstevnicemi, mladými ženami, které se pohybují ve stejných sférách, jsou obě sestry oblíbené a jediný důvod, proč na těchto přátelstvích více nelpí, je ten, že mají jedna druhou. Jejich vzájemná loajalita je vždy na prvním místě.

„K čemu všechno to vzdělání?“ vtipkuje občas otec. „Muži nestojí o moc inteligentní manželky.“ Zasměje se a jeho žena i dcery vrtí hlavou. Přes všechno škádlení je na svá děvčata hrdý. Adele ví, že si své rodiny cení a je vděčný, že jim díky svému bohatství a zkušenostem může zajistit bezstarostný život. Její matka Josefa je o deset let mladší než otec Johann – poznali se až v pokročilé fázi života. Po bouřlivém románku se Adelini rodiče vzali za pouhých pár měsíců, jen několik dnů předtím, než matka oslavila pětatřicáté narozeniny. Promptně, o devět měsíců později, se narodila Adele. Johannovi bylo pětačtyřicet a stal se poprvé otcem. O tři roky později přišla na svět Edith.

Otce neustále zaměstnává jeho práce. Shromažďuje pěkný nábytek, nakoupí ho za výhodnou cenu, trochu ho poopraví – většinou drobné oděrky a trhliny – a pak ho s velkým ziskem přeprodá vznešeným klientům ve městě. Adele ráda tráví čas mezi kuriozitami v jeho obchodě. Teď je Johannu Harmsovi sedmašedesát, ještě neodešel na odpočinek a ani to nemá v plánu – je stejně zaměstnaný a energický jako dřív.

Jeho příjmy umožnily manželům Harmsovým v průběhu let skromně si užívat životního stylu vyšší střední třídy. Je to samozřejmě křehká rovnováha a Johann žertuje, že záliby jeho rodiny nejsou s časem o nic lacinější, Adele ale ví, že otec má také nějaké investice, peníze uložené na různých místech. Adele si je naprosto jistá, že se jim v příštích letech bude dařit dobře, a představuje si, že do budoucnosti se její existence bude odvíjet s lehkostí hedvábné stuhy.

~

Plány na Emiliinu svatbu postupují rychlým tempem a matka rozzlobeně ztuhne pokaždé, když pohlédne na Adele. Situace se vyhrotí, když přijde těžká obálka s pozvánkou pro rodinu Harmsovu na svatbu Heinricha – muže, s nímž byla Adele dříve zasnoubená.

Adele Heinricha zpovzdálí obdivovala už od dívčích let. Byla to ona, kdo ve svých dvaceti letech usiloval o seznámení, a matka jí s radostí vyhověla. Námluvy trvaly téměř osmnáct měsíců a Adele si užívala příjemné záchvěvy očekávání, když v něm podněcovala naděje a touhy. Na Štěpána v roce 1911 Heinrich přinesl prsten se smaragdem a požádal o její ruku a Adele s výslovnou podporou své matky souhlasila, že se stane jeho ženou. O jejich zasnoubení informovalo novoroční vydání nejváženějších vídeňských novin. Jak se ale fantazie přibližovala skutečnému naplnění, lesk se vytrácel. Adele se přistihla, jak pozoruje svého budoucího manžela, a všimla si, že ve svých šestadvaceti letech již začíná plešatět a být poněkud změkčilý. Ano, pocházel z dobré rodiny a měl skvělé vyhlídky, ale ramena měl shrbená z toho, jak ho otec léta poplácával po zádech z hrdosti, jakého z něj vychoval skvělého a bezúhonného chlapíka. Heinrichova laskavá povaha v Adele často vyvolávala touhu ho podrápat. Byl vlastně úplně nanicovatý a koncem ledna už se na něj nemohla ani podívat. A tak zasnoubení zrušila. Heinrich tu zprávu přijal s klidem. Zato matka jí hodila na hlavu drahocennou vázu.

Neuběhly ani tři měsíce a Heinrich se začal dvořit té kostelní myši Lině. A teď se budou brát.

„Nelituj mě!“ Adele vyčítá Edith, která jí vyjádří soustrast. „Vůbec té ženské nezávidím její čím dál silnější žaludek.“

Přesto Adele cítí, jak v ní hlodá svíravý pocit, touha dokázat svou pravou hodnotu.

~

Adele stále častěji tráví volné chvíle sledováním záhadného souseda. Nedokáže ho přestat hledat pohledem v jejich ulici a stále více se ztrácí ve snech o náhodném setkání.

Vyčerpaná tou či onou společenskou událostí, nákupy v buticích nejlepší vídeňské čtvrti nebo ihned po klavírním recitálu, kdy ji prsty ještě brní námahou, se Adele usa-

zuje na lehátko – jako záminku vytáhne z police nějakou knihu – a sleduje dveře protějšího domu. Vyžádá si, aby Hanna od nynějška podávala občerstvení tady. V pozdním odpoledni si omete ze šatů kousky pistácií a pokračuje ve své hlídce. Olízne si z prstů polevu a proklíná ostatní muže, kteří procházejí kolem.

Kde je? Co dělá? S kým? Chuť marcipánu jí zůstává v ústech.

Odměny se Adele dočká jednou nebo dvakrát týdně. Muž se mihne kolem s přitažlivou energií, za uchem má zastrčenou cigaretu nebo štětec. Často chodí pozdě, spěchá tak, že za sebou sotva stihne zavřít dveře. Někdy je ve společnosti přítele, dobře oblečeného muže, který do budovy vchází s prázdnýma rukama a odnáší si z ní pod paží úhledný balíček nebo dva, zabalený v hnědém papíru a převázaný provázkem. Dost často ho doprovází ta zrzavá ženská, kterou Adele nikdy neviděla se usmát. Občas ženu zahlédne, jak vchází do domu sama, vchodové dveře si otevře klíčem, který zastrčí zpátky do kapsy. Určitě to musí být jeho služebná, usoudí Adele – najatá pomocnice, nic víc.

Opatrně zjišťuje informace od vídeňských drben a donesou se k ní lascivní fámy. A k její nelibosti i k uším jejích rodičů.

„Věděli jste, že naproti nám bydlí *malíř*?“ vykřikne matka.

„Říká se, že je to žák Gustava Klimta,“ dodá otec a zatahá se za vousy.

„To na tom nic nemění,“ pokárá ho ona.

Adele se snaží potlačit vzrušení; ten muž je *enfant terrible*, vzpírá se konvencím, odmítá pravidla. Chápe, že je v tom závan nějakého skandálu, ale podrobnosti jsou ženě jejího postavení odepřeny. Místo aby ji taková reputace odpuzovala, což by měla, jen posiluje její touhu. Věděla, že to bude typ člověka, který kašle na tradice a hledí vstříc budoucnosti.

Se smysly dále zostřenými tímto poznáním Adele pokračuje v pozorování. Zdá se, že ten muž nemá žádné pravidel-

né zvyky – někdy je pryč několik dní, pak se vrátí a neopouští své místo u okna v předním pokoji. Adele předpokládá, že musí pracovat. Přichází za ním a opět odchází řada hezkých dívek a Adele sžírá závist. Kdyby tak mohla zařídit, aby se potkali.

Nepochybuje, že až se konečně setká s nepřekonatelnou Adele Harmsovou, bude jejich přitažlivost oboustranná a všechny ostatní ženy budou zapomenuty. I ve tmě si Adele dokáže jasně vybavit jeho rysy. Představuje si, jak mu rukou prohrábne vlasy a přitiskne rty k jeho čelisti. On jí přejede palcem po krku. No dobře, tak možná přichází o rozum, jak často říkává Edith. Ale co může Adele dělat? Teď, jako už nějakou dobu, cítí cosi, co nedokáže vyjádřit slovy, rozhodně ne tak, aby to pochopila její naivní sestra – ale je to tu, neklidné chvění v hrudi. Je to silná netrpělivost, jako by se mělo něco stát, jako by to mělo přijít každou chvíli, ale revoluce, po níž touží, se den za dnem ne a ne uskutečnit. Copak v sobě každý nemá tuhle ohromnou touhu po činu, pohybu, změně? Copak se všichni nemodlí, aby něco přišlo a změnilo směřování jejich života?

4

Jaro 1913

Konečně nastal ten den. Adele a Edith stojí na prahu nejvelkolepějšího večera vídeňské karnevalové sezóny, *Faschingu*. Na jarní ples společenské smetánky se sjíždějí arcivévodové a princové ve vypulírovaných smokinzích s medailemi, princezny a velké dámy zahalené do hedvábí a poseté diamanty a safíry. Masky skrývají identitu mocné vídeňské elity – od politiků přes královskou rodinu a zahraniční diplomaty až po význačné umělce, hudebníky a herce. Ve velkém sále tančí páry valčík, podpatky se protáčejí na naleštěných parketách, lustry nad nimi se třpytí křišťálem a zlatem. Adele a Edith se zúčastnily všech ročníků od chvíle, kdy dosáhly plnoletosti, a letošní rok nebude výjimkou. Obvykle tam s nimi bývala i Emilia, ta si ale užívá líbánky na venkově.

Dnes večer je to Adele, kdo stojí připraven u kočáru, který je odveze k rozlehlému paláci Hofburgu ve vídeňské čtvrti Innere Stadt. Pojedou po Ringstrasse – velkolepém bulváru v centru města – kolem opery a dvou velkolepých dvorních muzeí, v jejichž těsné blízkosti se blýskají světla novogotické radnice. Sestry se připravovaly celý den, koupaly se ve vodě provoněné okvětními lístky růží, vtíraly si do pokožky pleťové mléko, jako by byly reinkarnací samotné císařovny Alžběty. Vlasy mají upravené z předešlého večera a obě si nechaly ušít propracovaně zdobené plesové šaty – Edith z jemňoučkého světle zeleného hedvábí se splývavými spodničkami posetými krajkou. Adele je ve

stříbrném brokátu s živůtkem ze sametu v barvě půlnoční modři; pas má stažený, aby vynikla její výška a štíhlá postava. Šaty pocházejí z nejexkluzivnějšího vídeňského butiku a navrhli je přímo slavní pařížští krejčí. Sestry byly v uplynulých měsících na několika zkouškách a látka je dokonale střižená, zabraná přesně v těch správných místech a přitahuje pozornost.

Adele si nasadí masku na obličej, zakryje si oči a dotančí k Edith.

„Nikdy bys nepoznala, že jsem to já, že ne?“ zeptá se a zatočí se.

„Ten krk bych poznala všude,“ odpoví Edith.

„Ale aspoň na chviličku bych mohla být kdokoli.“

„Nevěřím, že bys dala přednost anonymitě.“

„Líbí se mi, když mě lidé poznávají,“ souhlasí Adele a sundá si masku.

„Líbí se ti, když jsi *vidět*,“ řekne Edith.

„Chci, aby si mě všímali,“ připustí Adele. „Ale troška tajemství se může hodit, ne? Copak si koneckonců všechny záhady neříkají o rozluštění?“

~

Když sestry vstoupí do tanečního sálu Kleiner Redoutensaal, Adele se rozhlédne po obrovských lustrech a svícnech, třpytivém křišťálu a drahém porcelánu. Kapela na horním balkoně spustí *Fledermaus-Quadrille* od Johanna Strausse. Sestry vědí, že se bude tančit dlouho do noci a vrcholem bude půlnoční valčík, který povede významný *Tanzmeister*. Ženy budou dělat pukrlata, muži se klanět a tisícovka účastníků večírku se na tu kouzelnou hodinu promění v komplikovaně se pohybující masu. Poslední účastníci plesu si často třou bolavé nohy ještě ve čtyři hodiny ráno, sestry Harmsovy se ale tak dlouho venku zdržet nesmějí. Adele se rozhlédne a představuje si tváře mužů ukryté za maskami – ten průvod je matoucí a jí se na okamžik zatočí hlava. Nedokáže nedoufat, že by mezi nimi mohl být i její

soused, i když si neumí představit, že by se na takovém místě cítil dobře. Je pravým opakem mužů, jako je Heinrich, kteří ztělesňují řád a rozvahu, kteří utvářejí sebe samotné v mezích konvencí a se svou úctyhodností začínají být nudní. I když se s mužem odnaproti ještě nesetkala, pro Adele představuje vášeň, svobodu a nezávislé myšlení – úplně jiný život. Je protikladem těch zkostnatělých chlapů, kteří se Adele snaží vtáhnout do života plného šití a společenských povinností, přesně takového, jaký vede její matka.

„Mohu?“ Přistoupí k ní muž s medailemi připnutými na hrudi smokingu.

Adele po muži přejede pohledem, potlačí úsměv a natáhne k němu ruku v rukavičce. Muzikanti ze svých nástrojů vyluzují tóny, mocný a vemlouvavý zvuk, a Adele s partnerem odkrouží na taneční parket.

Během tance pozoruje Adele přes mužovo rameno svou sestru. Edith poodejde na okraj tanečního sálu, kde jí číšník podá sklenku čehosi perlivého; ve vysoké sklence jsou vidět kousky ovoce. Její sestra se usmívá, aniž by se zaměřila na někoho konkrétního; tváří se rezervovaně, ale bezelstně. Při tanci Edith veškerou rozpačitost ztrácí a díky bezchybnému držení těla a vrozenému smyslu pro rytmus tančí valčík stejně dobře jako kdokoli jiný v sále, ale elegance, která z ní vyzařuje na parketu, bývá k vidění jen zřídka, protože ji málokdy někdo požádá o tanec.

Strhující skladba se chýlí ke konci a orchestr nechá své nástroje na chvíli odpočinout, než se pustí do dalšího kusu. Adelin taneční partner ji během přestávky chytí za paži a doprovodí ji na balkon s výhledem do bezvadně upravených zahrad.

Z oblohy už z větší části zmizelo světlo, zbývají růžové a fialové tóny a pod pláštíkem tmy se objevují hvězdy. Muž se opře o zábradlí, prohlíží si Adele a očima bloudí po tvarech její postavy.

Adele nespouští oči z umně tvarovaného keře, rozhodnutá nedopřát mu uspokojení z toho, že by mu věnovala

pozornost. Dotkne se jejího lokte. Adele si ho nevšímá. Muž začíná být neodbytný. Otočí se k němu, upírá na něj oči a z prostřihu v její masce září výzva.

„Sundejte si ji," požádá ji a ze strany se dotkne jejího obličeje.

„Proč?"

„Chci se potěšit pohledem na vás."

Kolem projde číšník, na ruce drží stříbrný tác. Muž vezme dvě vysoké sklenky a jednu podá Adele.

Adele se dlouze a pomalu napije, pak si sundá masku a podívá se muži přímo do očí. Muž tiše hvízdne.

Chvíli si povídají, Adele balancuje na křehké hranici mezi utajením a odhalením. Na balkon zamíří další hosté, aby se pokochali výhledem, ale brzy jsou opět sami.

Adele slyší, jak kapela začíná hrát Editin oblíbený valčík.

„Omluvte mě," řekne. „Sestra mě bude hledat."

„Ale já vás neomluvím," škádlí ji muž a natáhne k ní ruku, aby ji pohladil po holé paži.

Adele se otočí k odchodu, ale on ji zadrží a nechce ji pustit.

„To bolí," ozve se Adele naštvaně a odtáhne se od něj. Muž roztrhl malý šev na jejích šatech.

Najednou se po jejím boku objeví Edith. „Nechte ji na pokoji," varuje ho.

Muž se zasměje a dá volný průchod své aroganci. „Nedělej si iluze. Takových, jako jsi ty, je tu spousta."

Důležitě odkráčí a sestry odcházejí pryč, Edith táhne Adele přes hlavní taneční sál ven do zahrady na druhé straně. Sednou si na lavičku zády k paláci.

„Předpokládám, že si nechceš dát se mnou?" zeptá se Adele a ruka se jí trochu třese. Vytáhne z kabelky dlouhou tenkou cigaretu.

„Odkud to máš?" zeptá se Edith.

„Co nevíš, to ti neublíží," zasměje se Adele. Vytáhne krabičku zápalek a sirkou přejede přes škrtací papír. Jediným pohybem zápěstí se objeví jiskra a roztančí se ve tmě mezi

nimi. Adele se vítězoslavně usměje a potáhne si. „Dovol mi trochu tě kazit," a s těmi slovy podá Edith ebenovou cigaretovou špičku. Přitom si zuje boty a přes punčochy cítí chlad země.

Edith si přiloží cigaretu ke rtům, zkusí nadechnout trošku kouře, pak vyprskne a podá ji jí zpátky. Usměje se na sestru a opře si hlavu o Adelino rameno.

„Odteď přenechávám všechny pochybné choutky tobě."

„Děkuju, že jsi předtím zasáhla," řekne Adele. „Jsi moje hrdinka," zasměje se, přivine Edith k sobě a políbí sestřičku na tvář. „Co by se se mnou bez tebe proboha stalo?"

5

Podzim 1913

Druhý týden v září matka dostane pozvánku na vernisáž nové výstavy v galerii v Hietzingu a vyžaduje, aby se jí zúčastnily i obě dívky. Adele nejprve předstírá, že jako obvykle protestuje, nemůže ale pominout možnost, že by hostem na podobné události mohl být i její malíř, a tak se náležitě připraví.

Galerie je dobře osvětlená, dveře otevřené do ulice dovnitř vpouštějí poslední vánky pozdního léta. Kolem stolu plného vysokých sklenek s šumivým vínem stojí v hloučku tucet mladých mužů, zřejmě posluchačů vídeňské Akademie výtvarných umění. Adele je obchází a snaží se zjistit, zda je mezi nimi i její malíř. Muži se rozptýlí do prostoru, aby si prohlédli zarámované obrazy; Adele je následuje a bez velkého nadšení si díla prohlíží.

Ve vedlejší místnosti galerie Edith zřejmě mluví s mužem, který je k Adele otočen zády. Ale tu siluetu by poznala všude! Její sestra je zabraná do hovoru s malířem. Edith stále stáčí oči stranou, jako by prosila o záchranu.

„Nemůžu se vzpamatovat z toho, jak je to krásné," říká Adele a přistupuje k ní. „Tebe to nedojímá, Edith?" Dojde až k sestře. „Ach, strašně se omlouvám, že ruším," dodá, jako by si malíře všimla až teď. Ještě nikdy nebyla tak blízko objektu své touhy. Místnost jako by vibrovala jeho přítomností. Klouby na jeho rukách jsou tak výrazné, že bělavě prosvítají skrz kůži. Na košili má vedle kapsičky skvrnu od

inkoustu a zuby má potřísněné tabákem. Je jasné, že před chvílí dokouřil cigaretu. Adele dlouze nasaje pach, který po ní zbyl, a nakloní se blíž.

„Měl bych se představit. Jsem váš soused," pronese muž a ukloní se.

Je to poprvé, kdy ho Adele slyší promluvit.

„Soused? Jste tu nový? Ještě jsem vás tu neviděla," zalže Adele.

„Zato já jsem si vás rozhodně všiml."

Edith stojí vedle ní, upjatá a spořádaná.

„Vážně?" diví se Adele.

„Jste ty dívky v okně. Ze svého podkroví vidím do vašeho bytu. Jsme ve stejné výšce. Ale nedělejte si starosti!" zasměje se. „Vidím jen do předního pokoje, takže nic kompromitujícího."

„Takové poznámky by vám mohly přinést potíže," poznamená Adele, které to dodalo odvahu.

„Už se stalo." Malíř se usměje, ale Adele vidí, že jeho výraz ztuhl. „Máte nějaké jméno? Nemůžu o vás do konce života mluvit jako o ‚sestrách odnaproti'," dožaduje se a znovu se začne chovat hravě.

„Moje jméno? No, pokud to musíte vědět, jmenuji se Adele. Adele Harmsová," odpoví s naprostou sebejistotou a natáhne k němu ruku. „Doufám, že to nezapomenete." Edith se vedle ní zavrtí. „A ano, tohle je Edith." Otočená k němu lehce obrátí oči v sloup.

„Sestry Harmsovy," zamyslí se umělec, chytí Adeliny prsty, stiskne je a palcem jí zmáčkne hřbet prsteníčku. Adele má chuť nechat ho, aby s ní při valčíku obkroužil galerii. Jak se jí daří udržet se na nohou, je záhada. „To je báječné," pokračuje muž. „Rád vás poznávám. Konečně."

„A vy máte nějaké jméno?" zeptá se Adele.

„Rozhodně. Takové, které mě provází všude, kam se hnu. Nemůžu se ho zbavit a věřte mi, že jsem se snažil. Egon Schiele." Pustí její ruku a vysekne hlubokou a komplikovanou poklonu. Adele cítí, jak na její kůži přetrvává přízrak

jeho doteku. Poválí to jméno na jazyku a dojde k názoru, že se jí velmi líbí. Hodí se k němu.

„Předpokládám, že jste malíř?“

„Mnozí nazývají mnou zvolené povolání mnohem hůř,“ připustí on. „Ale ano, mám svou úplně první samostatnou výstavu v Galerii Hanse Goltze.“

„Možná bychom tam mohly zajít?“ zeptá se Adele. „Abychom vaše dílo viděly na vlastní oči.“

„To by vás čekala dlouhá cesta. Je to v Mnichově.“

„Proboha!“ vyhrkne Adele. „Musíte být opravdu dobrý.“

„Někdy mi musíte posedět modelem. Obě.“

„To by otec nedovolil,“ namítne Edith. „Je velmi přísný.“

„To bychom moc rády,“ odpoví Adele.

Vtom zahlédne na druhém konci galerie matku.

„Dovolte, prosím, musíte mne omluvit,“ povzdechne si malíř a mrkne na kapesní hodinky. „Každou chvíli se tu mám setkat se svým mecenášem, Herr Rösslerem. Má zpoždění, pro změnu. To on udržuje kola v chodu a mé jméno na rtech městských obchodníků s uměním a galeristů, takže jsem nucen být všímavý vůči každému jeho rozmaru.“

Malíř se zadívá Adele do očí. Na muže má dlouhé řasy a rty příjemně růžové.

„Aha, tak tady je ten starouš. Arthure!“ Schiele upoutá mužovu pozornost a odstoupí od nich.

„Přijďte nás brzy navštívit,“ pronese za ním Adele. Matka se rychle blíží, ale stále je mimo doslech. Edith se k ní otočí. „Cože?“ Adele sykne. „Trocha zábavy nás přece nezabije, ne? A teď ššš, je tady mamá.“

„Kdo *to* byl?“ zatváří se matka kysele a nelibostí nakrčí nos.

„Nikdo,“ odpoví Adele.

„To byl ten náš soused, že?“ Ohlédne se přes rameno na odcházejícího muže. „Ten malíř... Panebože!“ Ovívá se vějířem. „Doufám, že jsi ho nepovzbuzovala?“

Rozhlédne se, aby zjistila, kdo mohl vidět, jak se její dívky baví s takovým zvrhlým individuem. Když si matka všimne Adeliných zardělých tváří, prudce se nadechne. „Držte

se od toho chlapa dál, je to naprosto skandální osoba," nařídí jim. „Už jsem vás varovala. Umělci jsou ve společnosti ti nejhorší. A Adele, ty se neoddávej žádným hloupým představám, mladá dámo."

„Nemám ponětí, o čem to mluvíš." namítne Adele.

Matka přivře oči. „Pojď se mnou. Musíš se seznámit s jedním žádoucím bankéřem. Jeho matka patří mezi nejváženější vídeňské dámy."

Adele se nechá odvést, ale její oči po celou dobu sledují malíře.

~

„Přípitek," oznámí Herr Bron. „Na mého nejmilejšího přítele Johanna. Na muže, kterého znám a obdivuji už téměř třicet let. Během té doby, mohu s radostí prohlásit, jsme hodně vyrostli – naše přátelství je stále silnější, naše obchodní vyhlídky neztrácejí dech a samozřejmě jsou tu také naše milované dcery, které v nás vyvolávají hrdost tím, jak velice krásné a citlivé mladé ženy z nich vyrostly." Pozvedne sklenku k Adele a Edith a pak směrem ke druhé straně stolu, kde sedí Emilia vedle manžela, jenž s sebou přivedl svého odulého mladšího bratra Alberta. Všichni se zdvořile usmějí. Herr Bron obrátí pozornost zpět k otci, který sedí se sepnutýma rukama v čele stolu, zatímco mu číšník ve smokingu nalévá nejlepší veltlínské zelené, jež v restauraci mají. „Sešli jsme se tady," pokračuje Herr Bron a rozhlédne se po tuctu shromážděných hostů, „abychom s tebou oslavili narozeniny, Johanne, připili ti na zdraví a poděkovali za to, že jsi součástí našeho života." Matka přikývne a ve vzácném projevu náklonnosti natáhne k manželovi ruku. „Obzvlášť vděční ti budeme," pokračuje Herr Bron, „když na konci večera zatáhneš účet!" Hosté propuknou v jásot, přiťukávají si a tleskají.

Adele vidí, že jejího otce to těší.

Na řadu přicházejí talíře s jídlem – horké telecí řízky, celé pečené ryby s kůží, naříznutou a křupavou, veliké mísy